కథానిక:

తండ్రీకొడుకులు

శ్రీ యరకల వీరవెంకటరావు

ఉండుండి వెంకటేశ్వరరావు యిలాంటి పని చేస్తాడని ఎవరూ అనుకోలేదు. తనకేమన్నా డబ్బుకు లోటా?—తండ్రి కలప వర్తకం చేసివేనకువేలు గడిస్తున్నాడాయెను. కూర్చుని తినలేక యీ తలగొరిగింపుదేనికి! గొప్పవాడయితేనేమి ఉద్యోగం చేయకూడదని కాదు. చూసిచూసి పేరు ప్రతిష్ఠలు లేని ఈ గుమస్తాగిరిలో దిగటం ఏమి తెలివయిన పని? పగలల్లా చాకిరీచేస్తే నెలకో అరవై రూపాయలు పడేస్తారు. పోనీ, ఏదో వొక వుద్యోగంలో చేరాడెబో, తండ్రినుంచి వేరుపడిపోవడమేమిటి? ఆఖరకు నిక్షేపంగా బ్రతకలేక లేని తద్దినం తెచ్చిపెట్టుకున్నాడు. వెఱ్ఱివాడు! అనుకున్నారు ప్రజలు. "వెంకటేశ్వరరావుకు మతి భ్రమించిం" దని, కొందరు ప్రముఖులు నిర్ధారణగా తీర్మానించారు.

కాని వెంకటేశ్వరరావుకు తను చేసిన పని ఉత్కృష్టమయిన పనిగానే తోచింది. పెళ్లయి మూడేళ్లయింది. ఈనాటివరకూ తను దమ్మిడీ తేలేదు. తండ్రి వ్యాపారం చేస్తుంటే తను భార్యతోబాటు పనీపాటా లేకుండా యింట్లో కూర్చోవడం అతనికి మనస్కరించలేదు. తనూ కొద్దో గొప్పో స్కూలు ఫైనలువరకూ చదివాడు, గద! తన పొట్ట తను పోషించుకోలేడా! తను ఎందుకు బ్రతుకుతూన్నట్టు? ఈ ప్రపంచంలో నిరుద్యోగిగా బ్రతకటంకంటె దౌర్భాగ్యస్థితిలేదనిపించిం దతనికి. తండ్రిపై ఆధారపడి వున్నంత కాలం తను అస్వతంత్రుడే నన్నట్టు తోచింది. తనని లోకులు తక్కువగా భావిస్తున్నట్టు వెంకటేశ్వరరావు నిత్యమూ తలపోయసాగాడు. ఏదో ఉద్యోగంలో ప్రవేశిస్తే తను ధైర్యంగా తలెత్తుకు తిరగవచ్చుననుకున్నాడు. అతని ఆలోచన లిలా నడిచాయి. ఈ ఆలోచనలతోనే వెంకటేశ్వరరావు యింట్లో ఎవరితోనూ సంప్రదించకుండానే కలెక్టరాఫీసులో గుమస్తాగా చేరాడు.

అప్పటివరకూ సుఖకరమయిన జీవితానికి అలవాటు పడివున్నా కష్టపడి సంపాదించుకొంటున్న ఈ రోజులే వెంకటేశ్వరరావుకు సుఖతరమనిపించాయి. తను తండ్రివద్ద నుండి దమ్మిడీ కూడా తీసుకోవడంలేదు—తన భారం తండ్రిమీద మోపలేదు. ఎంత సంపద వున్నా, కష్టపడి పనిచేసి సంపాదించుకోవడం మానవుని కుండవలసిన సహజశిక్షణ అనుకున్నాడు వెంకటేశ్వరరావు. ఆ క్లుప్త జీతంతో జీవితం గడుపుకు రావడంతో అతనికి కొద్దికాలంలో అనేక అనుభవాలు కలిగాయి. కష్టజీవికుండే విశాల హృదయం, నిర్మలవాత్సల్యం భాగ్యజీవి కుండవని అతని కొక గాఢనమ్మిక కలిగింది.

వెంకటేశ్వరరావు చేసిన పనికి తండ్రి చాలా క్షోభపడ్డాడు. ఒకరోజున వచ్చి "నాయనా! నామీద కక్షతో యిలాంటి పని చేశావా? నేను నీకేమి ద్రోహం చేశాను? కోరినవన్నీ నిమిషాల మీద సమకూర్చాను. పుట్టినప్పట్నించీ ఏలోటూ రాకుండా పెంచాను. నన్నీ వృద్ధాప్యంలో ఎందుకు దుఃఖపెడతావు? లోకులు వెంకటేశ్వర్లుని తండ్రి యింట్లోంచి వెళ్లగొట్టాడని చెప్పుకొంటుంటే నే నెలా తలెత్తుకు తిరగగలను? నీ కెందుకీ శ్రమ? వెంటనే మానేసి యింటికి వచ్చేయ్!" అని సజలనేత్రాలతో కొడుకును బ్రతిమాలాడు తండ్రి. వెంకటేశ్వరరావు చెదిరిన హృదయాన్ని కూడదీసుకొంటూ అన్నాడు: "నిన్ను చెడుగా లోకులు అర్థం చేసుకుందుకు నే నేమీ విషప్రచారం చేయలేదు నాన్నా! లోతుపాతులు తెలియని గ్రుడ్డి సంఘంచేసే ఆరోపణలకు భయపడటం వట్టి తెలివితక్కువపని. నా దారిని నేను బ్రతకదల్చుకొన్నాను. అదే నాకు సుఖం. నే నెల్లప్పుడూ నీపట్ల భక్తిగానే వుంటాను. నన్ను బలవంతపెట్టకు." తండ్రి ఎన్నో చెప్పిచూశాడు. వెంకటేశ్వరరావు సమ్మతించలేదు. వచ్చినవాడు వచ్చినట్లే వెళ్లిపోయినాడు తండ్రి.

అకస్మాత్తుగా వెంకటేశ్వరరావును మరొకవూరు ట్రాన్స్ఫరు చేశారు. ఎవ రెన్ని చెప్పినా వినకుండా భార్యను తీసుకుని ప్రయాణమై వెళ్లిపోయాడు వెంకటేశ్వరరావు. పన్నెండు రూపాయల అద్దెకొక యిల్లు తీసుకుని వాళ్లిద్దరూ అందులో నివసించసాగారు. పగలెల్లా ఆఫీసరు మెప్పు పొందేందుకు చెమటోడ్చి పనిచేసేవాడు. రాత్రి పన్నెండుగంటలవరకూ ఏవేవో పుస్తకాలు చదివేవాడు. నానాటికీ అతనిలో ఉత్సాహకరమయిన ఉత్తేజం కలుగసాగింది. జీవితరంగంలో సాధ్యమయినంత ఉన్నతునిగా తయారయ్యేందుకు ప్రతీవానిలోనూ శక్తి కలదని అతని అంతరాత్మ పదేపదే నొక్కి చెప్పింది.

వెంకటేశ్వరరావు ఇంటర్మీడియేటుపరీక్షకు చదివాడు. ప్యాసయ్యాడు. ఆఫీసులో అతను హెడ్ గుమస్తా అయ్యాడు. కలెక్టరుగారికి కతనంటే అపారవాత్సల్యం ఏర్పడింది. ఇద్దరూ కులాసాగా షికారు పోతూంటారు. ఆయన కారులో వెంకటేశ్వరరావును తీసుకొచ్చి అతని యింటివద్ద దిగబెడుతూండేవాడు కలెక్టరుగారు. అతని హోదాను, గౌరవాన్ని చూసి తక్కిన గుమస్తాలు అసూయపడటం వెంకటేశ్వరరావు చూసీ చూడనట్లుండేవాడు.

ఇల్లు వదలిపెట్టివెళ్లిన ఆరేళ్లలో వెంకటేశ్వరరావు బి. ఏ. డిగ్రీ సంపాదించుకున్నాడు. ఇప్పు డతని బంధువర్గాలవారికి అతనొక అద్భుత వ్యక్తిగా కనపడసాగాడు. వాళ్లల్లో వెంకటేశ్వరరావుని అర్థం చేసుకొన్నవారు అరుదు. అయినా అతను స్వయంశక్తితో పైకిరావటం వారికి వెంకటేశ్వరరావుపై ఆత్మీయతను యినుమడింపజేసింది

తన వూరిలోనే వెంకటేశ్వరరావుకు కలెక్టరువుద్యోగం లభించినా, అతనేమీ పొంగిపోలేదు. తన పూర్వపు టనుభవాలను అతిభద్రంగా మననం చేసుకోవటం అతనికి పరిపాటయింది. వాటివల్ల అతను కనిపెట్టిందేమంటే "మనముందు గడచిపోతున్న ప్రతీనిముషంలోనూ మహత్తరమయిన విలువ వుంది" అని. ఇప్పు డతని తండ్రి ననేకులు ధన్యుడని పొగడసాగారు. తన పుత్రుని మూలాన తన కింత పేరు వస్తుందని తండ్రి అనుకోలేదు. ఆ వృద్ధుడు కళ్లు మూసుకుని గద్గద కంఠంతో అనుకునేవాడు. "భగవంతుడా! నా పుత్రుని రక్షించు." తన పుత్రుని అభివృద్ధిని తాను నిరోధించినవాడల్లే బాధపడేవాడు వృద్ధజనకుడు. కలెక్టరుగారి తండ్రి మరణించాడంటే ఊరిలో అనేకులు వెంకటేశ్వరరావుకు సానుభూతి చూపారు. ప్రజలకు తనమీద యింత ఆదరణకలిగిందని అప్పుడే తెలుసుకున్నాడు వెంకటేశ్వరరావు. తండ్రికి చేయవలసిన పితృకర్మలనన్నిటినీ యథావిధిగా జరిగించాడు. తండ్రి సంపాదించిన అరవై వేల రూపాయల ఆస్తంతా ఏకైకపుత్రుడయిన వెంకటేశ్వరరావుకు లభించింది. దానితో తండ్రిస్మృతిచిహ్నంగా ఒక సత్రం కట్టించాడు. అతని స్వార్థత్యాగాన్ని అనేకులు వేనోళ్ల పొగిడారు. వెంకటేశ్వరరావు గత చరిత్రనంతా స్మరించి తండ్రిపట్ల తనేమయినా అక్రమంగా ప్రవర్తించానా అని పరితపించసాగాడు. "భగవంతుడా! నా తండ్రికి ఆత్మశాంతి ప్రసాదించు!" అని ఆఖరుసారిగా ప్రార్థించాడు.

కథానిక:

మందు నీళ్లు

శ్రీ బొమ్మిరెడ్డిపల్లి సూర్యారావు

బాగా చీకటిపడింది. ఊరంతా అప్పుడే మెల్లమెల్లగా నిశ్శబ్దంలోకి మునిగిపోతూంది. వీధిలో పంచకింద నులకమంచంమీద కంసాలి వీరయ్య జబ్బుతో మూలుగుతూ పడుకున్నాడు. మధ్యమధ్య దగ్గుతూ చూరుకి వేలాడవేసిన గోనె చేత్తో ఎత్తి, వీథిలోకి కాండ్రించి ఉమ్మేస్తున్నాడు. అవును పాపం, నెల్లాళ్లయి మంచమెక్కేడు మరి! క్షయరోగం, మనిషిని పూర్తిగా తొలిచేసేవరకూ చంపేదు. అందులోకి ఇవాళ దగ్గు బాగా ఎక్కువైంది; ఈరాత్రి గడవడం కష్టం - కూతురు లచ్చమ్మ వచ్చి, ఇంట్లోకి వీథిలోకి కూడా వెలుతురువచ్చేటట్లు దీపపు బుడ్డి గుమ్మంమీద పెట్టింది. కంసాలి వీరయ్యకు లచ్చమ్మ ఒక్కర్తె కూతురు. రథాల్లాంటి ఇద్దరు కొడుకులు చచ్చిపోయారు. భార్య ఆనాడే వొదిలీసింది. దానికి సిగ్గులేదు. ముగ్గురు పిల్లల్ని కన్నతరువాత మొగుణ్ణి వదిలి, జంగపాడితో లేచిపోయింది.

వీరయ్య బాగా ఉన్నరోజుల్లో మంచి పనిమంతుడు. బాడితపడితే రూపాయి. చిత్రిక పట్టేడంటే, ఎలాంటి పేడు అయినా అద్దంలా తళతళ లాడాలి. "దీని తస్సాగొయ్యా, మనం, చిత్రికపడితే బల్లచెక్కమీద నీడ కనిపించాల బాబూ, నీడ. అదీ పనోడితనమంటే—మొన్న పట్నంలో పోలీసు ఇనస్పెక్టరుగారింట్లో మంచం సేసినాను సూసినారా బాబూ, ఏదీ పట్నపాడి నొక్కడిని సెయ్యమనండి సూదాం"—అనేవాడు గర్వంగా. పొద్దున్నే లేచి స్నానం చేసి పిండికట్లు శరీరమంతా పెట్టి, నుదుటిమీద కానిఅంత బొట్టు పెట్టి, భోంచేసి, బట్ట లేసుకుని, భుజంమీద ఎర్రటి సిల్కు వాణీ గాలికి ఎగురుతూంటే మీసం మెలివేస్తూ, మందగమనంతో మెల్లిగా అడుగులు వేసుకుంటూ దారి పోయే వాళ్లని పలకరించేవాడు. ఎవరేనా ప్రమాదవశాత్తు "ఎక్కడికోయ్"అని అడిగేరంటే, "తెలీదేటి బాబూ, పట్నంలో ప్లీడరిగారి ఇల్లు కడుతున్నాను గాదా? మాటమీద పంతం వొచ్చి ఇల్లంతా నా ఒక్కచేతిమీద కట్టేస్తున్నాను. ఇసవబ్రాహ్మడి పంతమంటే ఏటి? మజాకాలా?" అనేవాడు. అనడమే కాదు పనికూడా అలాగే చేసేవాడు. నలుగురి పని ఒక్కడే చేసేవాడు. లాల్చి యిప్పి, చేత్తో రంపం పట్టుకుని చూరు బల్ల కోస్తూంటే, చెమటపట్టిన శరీరంలోని కండలు, వెదురుకర్రలా పెళపెళ విరిగేవి. సాయంత్రమయేసరికి రెండుమూడు రూపాయిలు కళ్లజూసేవాడు. కాని తెచ్చిన డబ్బంతా తాగేశాడు. పిల్లలున్నారనైనా చూడకుండా ఉంచుకున్న సాలిదానికి చాలా డబ్బు పెట్టేశాడు.

కాని ఇప్పుడో? కాళ్లుచేతులు వొంగిపోయాయి. వొంట్లో శక్తి లేదు. చాలారోజులై మంచం పట్టేడు. ఇంట్లో తాగడానికి గంజినీళ్లైనా లేవు. ఆఖరికి అభిమానం చంపుకుని సాలిదాన్ని పాతికరూపాయిలు అప్పు అడిగితే నోటు రాయమంది. అవును మరి. డబ్బున్నంతకాలమే అభిమానాలు! అయితే మూడునెలలనుంచి ఇంట్లో దినాలు ఎలా గడుస్తున్నాయి? అందులో రహస్యమే ముంది. లచ్చి తెస్తూంది. తెచ్చి ఇంట్లో అందరికీ పెడుతూంది. తను డబ్బుతెచ్చి ఊరువాళ్లకి పెట్టేశాడు. తనకంటె లచ్చి ఎన్నోరెట్లు నయం.

"లచ్చి" అని ఆయాసంగా మూలిగేడు ముసిలాడు.

"ఏటయ్యా—ఏటి కావాల?"

"నచ్చి, ఇయాలరేతిరి మరి గడవదే!" దగ్గుతో మాటలాడలేకపోతున్నాడు.

"మంగలాడినడిగి మందునీళ్లు తెస్తాను తాగు."

"ఛీ—ఎంతవొయిద్దుడయినా మంగలాడిసేతి నీళ్ళు తాగమంటావేటే"—

"సాలిదానికన్న మంగలాడేటి తీసిపోనాడు? అయినా ఊరికొకొక్కడే వొయిద్దుడు మరి—"

"లచ్చి, అన్నాళ్లు సాలిదానితో ఉన్నాగాని, ఒకదినం దానిసేతినీరు తాగనేదు. ఎరికా? ఏటనుకున్నావో, ఎలాగో—" అన్నాడు గర్వంగా.

"సస్తూంటే జాతేటి నాయినా, బాపనాళ్లే తాగినారు ఆడిసేతి మందునీళ్లు."

"బాపనోల్లకంటె సిగ్గునేదు. నా జలమలో కంసాలాడింట్లో తప్పించి ఇంకోడిసేతి నీళ్లు తాగనేదు. ఒకమెతుకు తిననేదు. అయినా సచ్చేముందు తాగితేమాత్రం ఏటి నాబం సెప్పు?" ముసిలాడికి బతుకుమీద ఆశ లాగుతోంది. బతికి సుఖపడకపోయినా, ప్రాణం అంటే ఎవడికి తీపి కాదు?

"కంసాలి గంగయ్యకి జ్వరమొస్తే పట్నంనుంచి తెప్పించినాడు డాకిటేరుని."అన్నాడు మూలుగుతూ.

"డబ్బో. ఆడు పాతికరూపాయి లిచ్చినాడు. ఆడికేటె నంజకొడుకు."

"ఛీ తప్పే. ఆడినంటే పుట్టగతు లుండయే. ఆ డెక్కడాడు? సాచ్చాత్తు ఈరబ్రెమ్మం!"

"డెబ్బు నేకపోతే ఈరబ్రెమ్మమైనా మంగలాడి మందునీల్లు తాగాలసిందే!" అన్నది లచ్చి. ఆమాటకూడా నిజమే. డబ్బులేకపోతే గంగయ్య ఏం చేసేవాడో ముసిలాడు ఊహించుకోలేకపోయాడు. గంగయ్య ఊళ్లో కంసాలికులానికి పెద్ద. బంగారప్పనిచేసి డాబా ఇల్లు కట్టేడు. నూరు తులాల బంగారం ఆర్జించాడు. పాడీపంటా ఉన్నాయి. దైవభక్తుడు. ఊళ్లో గొప్పపలుకుబడి ఉంది. ఇంకేం కావాలి. వాడికి జబ్బొస్తే డబ్బు ఖర్చుపెట్టి బాగుచేయించుకుంటాడు. వాడిలాంటి

(21-వ పేజీ చూడుడు)

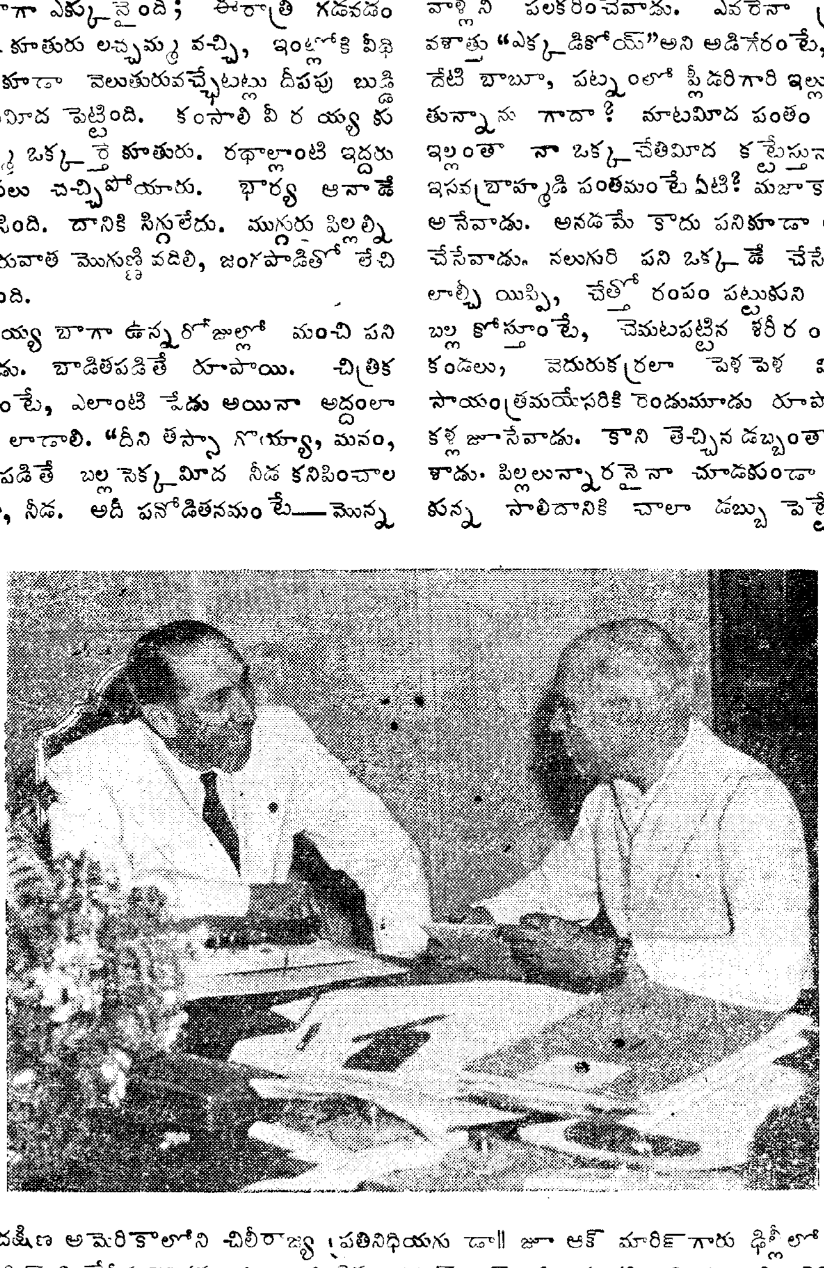

దక్షిణ అమెరికాలోని చిలీరాజ్య ప్రతినిధియగు డా॥ జూ ఆక్ మారిక్ గారు ఢిల్లీలో ఏప్రిల్ 6 తేదీన భారత ప్రధాని పండిత జవహర్‌లాల్ గారిని సందర్శించి సంభాషించిరి.